

Drazí bratři a sestry,

žijeme v přelomové době. Současný svět se velmi rychle stává jiným, než jak jsme ho v posledních desetiletích znali. Celosvětová krize spolu s pandemií koronaviru otřásá samotnými základy naší společnosti. Nikdo se neodvážá předpovídat, kam tento posun dospěje. V této souvislosti se nám jeví jako důležitá historická zkušenost naší země, místa, kde se zrodila celosvětová Jednota bratrská. Synod České provincie Jednoty bratrské v listopadu 2020 se těmito souvislostmi zabýval a vědom si toho, že mají celosvětový přesah, se shodl na následujícím stanovisku.

Prohlášení u příležitosti výročí bitvy na Bílé hoře (8. 11. 1620) a úmrtí Jana Amose Komenského (15. 11. 1670)

Otcovská Česká provincie Jednoty bratrské si v letošním roce připomíná dvě výročí, která svým odkazem vnímáme pro současnost celosvětové Jednoty bratrské jako velmi důležitá. V listopadu roku 1620 prohrála stavovská protestantská vojska bitvu na Bílé hoře. Římskokatolická vláda se na 300 let ujala moci a násilím ukončila českou reformaci, která byla započata zápasem M. Jana Husa a jeho předchůdců. Bůh dopustil, aby skončila doba, kdy naši praotcové z původní Jednoty bratrské po dobu 160 let odhodlaně naplňovali poslání, které přijali od Krista. Základem tohoto poslání bylo dokazovat na svých životech věrnost Kristu a Jeho Slovu a bez ohledu na přízeň mocných se vzájemně povzbuzovat na cestě spasení. Kromě posledních jedenácti let (1609–1620) žila původní Jednota stále v ilegalitě. Je lidsky pochopitelné, že během této doby zatoužila z této ilegality vyjít. Kdykoli to však udělala z vlastního popudu, bylo to vždy za cenu kompromisů, jež se v konečném důsledku ukázaly jako zhoubné. Už od svého vzniku si jako základ své existence Jednota bratrská položila boj duchovní, vzájemnou vykazatelnost a věrnost Slovu Božímu, jak to vyjádřila ve Svolení na horách rychnovských (1464). Přesto v průběhu následujících desetiletí podlehla třikrát pokušení vyhnout se cejchu kacírství (1547, 1575, 1609–20). Vždy se jí to krutě vymstilo. Naposledy se tak stalo, když se přimkla k vládnoucí moci a její biskup Jan Cyril roku 1619 spolukorunoval českého krále. Následná prohraná bitva na Bílé hoře a tvrdá rekatolizace ukázaly, jak účast na politických hrátkách a touha přizpůsobit se trendu doby způsobují ztrátu schopnosti vnímat Boží hlas a odklon od Jeho vůle k lidským představám o NĚm. Autority národa i Jednoty bratrské musely opustit rodnou zem. Nejvýznamnějším pro zachování Božího odkazu byl mezi emigranty Jan Amos Komenský, který potvrzuje ve svém Kšaftu, že konec původní Jednoty v Čechách byl zapříčiněn jejími vlastními hříchy. Tento poslední biskup původní Jednoty se v exilu staral o písemné uchování Božího povolání Jednoty bratrské, o což se zasloužil vydáním Bratrského katechismu a Řádu Jednoty bratrské. Katechismus stačil ještě krátce před svou smrtí poslat svým bratřím a sestrám na Fulnecku, kde působil před svou emigrací. Tento spis jim zde byl posilou a povzbuzením až do té doby, než se roku 1722 usadili na panství Mikuláše Ludvíka Zinzendorfa a založili Ochranov. Komenského Řád Jednoty bratrské dochovaný v Žitavě byl následně Zinzendorfovi potvrzením pro formulaci a přijetí Statutu Bratrského spolku a samosprávy v Ochranově, později známého v Unitas fratrum jako Brotherly agreement, a zároveň přímou inspirací k obnovení Jednoty bratrské v roce 1727.

Původní ani obnovená Jednota bratrská se nezalekla úzké cesty, posměchu ani časté nutnosti jít proti proudu doby. Bez ohledu na protivenství a pronásledování si svou věrností Kristu a Jeho Slovu a životem, který to dokazoval, získávala srdce lidí mocných i bezmocných. Tím se stávala přitažlivou ať už pro otroky v Karibiku, nebo pro původní obyvatele amerických kontinentů, Afriky atd. Její misionáři se nezalekli smrti ani mínění většiny či tlaku ze strany okolí. Například David Zeisberger zůstal se „svými indiány“ ve vznikajících Spojených státech navzdory tomu, že je většina bílých přistěhovalců nepovažovala ani za lidi. Podobně v Nikaragui byli bratří spojeni s utlačovanými původními obyvateli. Podobných příkladů bychom našli bezpočet. A právě toto je součástí odkazu původní Jednoty, Komenského i Zinzendorfa – věnovat se těm, které všichni přehlížejí, a přinášet jim vysvobození v Kristu.

Letošní výročí 400 let od bělohorské pohromy i 350 let od úmrtí Komenského nás vede znovu k ohledání kořenů věrnosti Kristu, bez ohledu na to, co si o tom myslí okolí, a k ochotě přinést tomuto kristovskému životu i oběti. V dnešním světě, který opouští křesťanské hodnoty, přichází doba, kdy ten, kdo bude hájit Boží principy (např. manželství jako svazek muže a ženy, Gn 1,27), bude moci být persekvován. Kdo bude v souladu s Božím slovem věrně žít a přinášet evangelium Ježíše Krista, bude čelit možnému postihu. Již nyní žijeme v době, kdy hřích již nebývá nazýván hříchem, ale svobodou člověka. Takto zneužitá svoboda (Ga 5,13) přináší zákonitě své důsledky pro lidstvo jako takové.

Současná celosvětová epidemie Covid-19 nás upozorňuje na křehkost našeho bytí a zranitelnost celé společnosti stojící na lidské sebejistotě, sebestřednosti, požitkářství, lásce k majetku atd. a volá nás: „Navraťte se ke Kristu, Jeho hodnotám a k Božím stvořitelským řádům!“

Pokud se nechceme vydat cestou, která vedla ke konci Jednoty bratrské v Čechách po roce 1620, nesmíme podlehnout pokušení zalíbit se světu či se zaleknout jeho tlaku a přijmout za svou jeho agendu.

Historie Jednoty bratrské nás inspiruje i varuje. Buď budeme skutečně žít v podřízenosti Pánu Ježíši Kristu a Jeho Slovu tak, jak to máme v základním, často opakovaném výroku „Ježíš je Pán“, nebo můžeme skončit po tolika staletích jako mnohé další křesťanské skupiny, které opustily svého Pána.

Prorocký hlas Jana Amose Komenského, od jehož smrti v těchto dnech uplynulo 350 let, nás vede do hloubky pokory a pokání. Komenský věřil, že po „přejití vichřic hněvu“, jak psal ve svém Kšaftu, „hříchy našimi na hlavy naše uvedeného“, se zase „navrátí zpět“ ztracená národní svrchovanost. V Čechách se tak stalo, z Boží milosti, až po staletích. Církev nemusí v podobných případech čekat na historickou změnu okolností. Skrze pokání, pokoru a věrnost přichází Boží autorita v Kristu do církve navzdory okolnostem. Jsme na křižovatce. Neopouštějme proto poddanost a věrnost našemu „Vrchnímu staršímu“. Jedině v NĚm je naše jistota i naděje.

Zvítězil Beránek náš, následujme jej!